

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאין נאכלין איסור גיד נוהג בהן.....1
- ב. והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים ... מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ... עיכולי בשר אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי גידים ועצמות.....2
- ג. גיד הנשה של עולה חולצו לתפוח.....4
- ד. גיד הנשה של שלמים מכבדו לאמה.....5
- ה. תפוח היה באמצע המזבח פעמים היה עליו כשלש מאות כור.....5
- ו. פרוכת עוביה טפח ועל שבעים ושנים נירים נארגת ועל כל נימה ונימה עשרים וארבעה חוטין ארכה ארבעים באמה ורחבה עשרים באמה.....6
- ז. העצמות והגידים והנותר ישרפו לששה עשר ... גידי בשר ליכלינהו ואי דאיתור היינו נותר ... גידי צואר ... לישדינהו.....7

דף צ.

א. אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאין נאכלין איסור גיד נוהג בהן

כבר התבאר לעיל דף פט: שגיד הנשה¹ נוהג בחולין ובמוקדשין בין קדשים הנאכלים² בין קדשים שאינן נאכלין.

¹ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ח הלכה א שו"ע ונו"כ יו"ד סי' ס"ה סעי' ה' ו'
² דאין עשה דאכילת קדשים דוחה לא תעשה דגיד הנשה מטעם המבואר בירושלמי, והובא במס' קידושין (דף ל"ח ע"א) בתוס' ד"ה דאקרוי עומר, שאין עשה דלפני הדיבור דוחה ל"ת שלאחר הדיבור דגיד הנשה נאמר ליעקב והוא ל"ת דקודם הדיבור ועשה דאכילת קדשים נאמר בסיני ואינו בצדה, והו"ל ר' יהודה דאמר לקמן (דף ק' ע"ב) דלבני יעקב נאסר גיד הנשה, ותנא קמא דפליג התם במשנה ואמר בסיני נאמר אלא שנכתב במקומו, הנה התנא הזה הוא ר' שמעון כמבואר שם בסוגיא, ור' שמעון ס"ל אין בנידין בנותן טעם וממילא אין בו עשה דאכילת קדשים, נמצא עכ"פ דלכ"ע בין לר' יהודה ובין לר' שמעון אין עשה דקדשים דוחה לא תעשה דגיד הנשה. צ"ח פט. ד"ה בחולין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ב. והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין
והקרנים והטלפים ... מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו
של מזבח ירדו ... עיכולי בשר אתה מחזיר ואי אתה מחזיר
עיכולי גידים ועצמות**

כבר התבאר במסכת זבחים דף פו: שמצות עשה לעשות העולה כמשפטה
הכתובה בתורה, וכיצד מעשה העולה שוחט וזורק הדם, ומפשיט ומנתח
ומקטיר כל הנתחים על גבי המזבח שנאמר (ויקרא א פסוק ט) וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן
אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ.

צמר שבראשי³ כבשים ושיער שבזקן התיישים והעצמות והגידים והקרנים
והטלפים בזמן שהן מחוברין לבשר מקטירין את הכל, ואם פרשו לא יעלו
שנאמר (דברים יב פסוק כז) עֲלִיתִיךָ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם. וי"א⁴ שאם פירשו ועודם
על המזבח יעלם לכתחילה.

צמר שבראשי⁵ כבשים ושיער שבזקן התיישים, והעצמות והגידים, והקרנים
והטלפים בזמן שאינן מחוברין שי"א שאם עלו ירדו⁶. וי"א⁷ שאם פירשו
באופן שפירשו העצמות מן הבשר כלפי מטה דרך ירידה שמתרחקים
מהמערכה שבמזבח ירדו, אבל אם פירשו ונטו העצמות כלפי מעלה לצד
המערכה, כיון שהתקרבו יותר לצורך הקטרתם, לא בטל מהם דין הקטרה
ולא ירדו. וי"א⁸ בכל מקרה לא ירדו.

³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ב

⁴ דעת התוס' וכן במאורות להגר"א מסכים לדעתם עיין בזבח תודה שם ד"ה והלכה

⁵ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ג הלכה טז

⁶ מבואר דס"ל כרבי דאפילו מראש המזבח ירד יעו"ש היטיב והיינו כרבי וא"כ מפרש כרש"י וכ"כ התוס' יום
טוב. ולהלן דף פו.

⁷ מימרא דר' זירא וצ"ע למה לא הביאו רבינו ואולי לא היה גורם זה וכן משמע בילקוט ויקרא רמז תמ"ה יעו"ש
היטיב, הר המוריה מעשה הקרבנות שם, וכן עיין בזבח תודה דף מה: ד"ה אמר רבה דהרמב"ם לא ס"ל חילוק
זה

⁸ דעת התוס' והגר"א הנ"ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכל שכן העצמות⁹ והגידים והקרנים והטלפים המחוברים שעלו לגבי המזבח ונמצאו פסולין הרי אלו לא ירדו.

העצמות והגידים והקרנים והטלפים¹⁰ שפירשו מקדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין בהן, וי"א¹¹ שאין מועלין בהן לאחר זריקה שהזריקה מתרת אותם, כשם שמתירה את הבשר¹².

פירשו לאחר זריקת דמים אין מועלין בהן¹³.

אברי העולה ועצמות העולה שפירשו לפני זריקה מועלין בהן¹⁴, ואין מועלין בהן לאחר זריקה, שהזריקה מתרת אותם, ליהנות בהם¹⁵, ואפילו לעשות מהם ידית לסכין¹⁶. ואם פירשו אחר זריקה מועלין בהן לעולם, כיון שעמדו להקטרה. וי"א¹⁷ שזה אינו אלא באברים, אך עצמות העולה דינם כעצמות קדשי קדשים.

צמר שבראשי¹⁸ כבשים ושיער שבזקן התיישים והעצמות והגידים והקרנים והטלפים בזמן שהן מחוברין מקטירין את הכל, וכולן שפקעו מעל המזבח לא יחזיר, וי"א¹⁹ שאם

⁹ בתוספתא בפ"ט דזבחים ובהר המוריה העמיד במחוברים.

¹⁰ רמב"ם הלכות מעילה פרק ב הלכה יב

¹¹ כס"מ בביאור דברי הרמב"ם. שהקשה גבי קדשי קדשים דקאמר לפני זריקה מועלין בהם מה פירשו א"ת דמועלין בהם לעולם ואמאי לא שריא להו זריקה כי היכי דשריא בעולה וא"ת דמועלין בהם דקאמר אינו אלא עד שעת זריקה מדלא נקט בהו אין מועלין בהם לאחר זריקה כדנקט בעולה ונקט בהו מועלים משמע דלעולם מועלים בהם וא"כ תיקשי מה שהקשיתי מ"ש מעולה. ונ"ל דקושטא דמלתא דמועלין בהם דנקט בקדשי קדשים אינו אלא עד שעת זריקה כמו בעולה ודייק למינקט בהו מועלים בהם לומר שאע"פ שהם מקדשים הנאכלים מועלים בהם עד שעת זריקה. ובעולה נקט אין מועלים בהם לומר שאע"פ שהם מעולה שכולה כליל אין מועלין בהם לאחר זריקה. וכ"כ לדינא בהר המוריה, ועיין או"ש שתיקן הגירסא וגרס שפירשו מקדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין בהן לאחר זריקת דמים אין מועלין בהן. והכל איירי שפירשו לפני זריקה ולא איירי כלל בפירשו לאחר זריקה.

¹² אך נותר אין שייך בהם דלאו בני אכילה נינהו. תורת הקדשים מט. אות צ

¹³ צ"ל ע"כ שאין מועלין כיון שלאו למזבח קיימי ולא לאכילת בשר קיימי. אך בעולה כין דבשעת זריקה מחוברים היו קיימי לגבי מזבח ונתפסו בקדושה ולהכי אחר שפירשו מועלין בהם וצ"ע. וכ"מ בתורת הקדשים שם

¹⁴ הר המוריה שם ופשוט דלא גריעי משאר עצמות קדשים דמועלין בהן קודם זריקה

¹⁵ כיון שאינם עומדים להקטרה שהרי פירוש מן הבשר כדלעיל דף פה:

¹⁶ תורת הקדשים שם

¹⁷ עיין או"ש בשם ברכה"ז שתיקן הגירסא ברמב"ם לאברי העולה

¹⁸ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ב

¹⁹ ופירש"י שם שקאי בין אפסולים שעלו לא ירדו ובין אנגידים ועצמות מחוברין שעכלתן האש ופקעו מעל המזבח לארץ לא יחזיר א"צ להחזיר עכ"ל והנה רבינו לא הזכיר בזה שום חילוק מכל הנך דכתבו התוס'. ובאמת משמע מהא דאיתא שם עיכולי עולה אתה מחזיר אבל אי אתה מחזיר עיכולי גידין ועצמות משמע לכאורה דאי אתה רשאי להחזיר ודוחק לומר דהתם פירוש שאין צריך להחזיר דהא דומיא דעיכולי אתה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ירצה יחזיר. ויש מחלקים²⁰ שרק אם נתחרך הבשר ויבש עליהן כעץ ופקעו. לא יחזיר אבל אם משלה בהם האור קצת יחזיר שלא נעשתה מצותם. ויש מחלקים²¹ שאם פקעו מאליהן אסור להחזיר אבל אם הורידן בידים אם משלה בהן האור מותר להחזיר.

י"א²² שכן הדין לכל אותם פסולים שנאמר בהם שלא ירדו, אם משלה בהם האור כ"כ עד שנתעכלו קצת ופקעו מעל גבי המזבח לארץ לא יחזירם²³.

במה דברים אמורים בפקעו מעל גבי המזבח לארץ אך אם פקעו על גבי המזבח ואפילו ממקום מערכה לחברתה אפילו הוא אפר וכל שכן גחלת יחזיר ומועלין בו ואפילו לאחר חצות.

דף צ:

ג. גיד הנשה של עולה חולצו לתפוח

מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קמרת דהתם פ"ג ב' דמשמע דאסור להחזיר כדמשמע במנחות כ"ו ב' יעו"ש היטיב.

²⁰ התוס' שם ד"ה וכולן וכו' הקשו על רש"י הנזכר מהא דאיתא שם פ"ה ב' דאם משלה בהן האור דיעלו ותירצו דמתניתין מיירי לאחר שנתעכלו קצת דהיינו דנעשו שריירי והא דקאמר התם משלה בהם האור יעלו היינו משלה בהן האור פורתא ולא נעשה מצותן ולכך יחזירו. עוד תירצו דהא רש"י פירש א"צ להחזיר אבל התם מיירי דמותר להחזיר אם ירצה ועוד תירצו דפקעו היינו שפקעו מאליהן לכן אסור להחזיר אבל התם מיירי דהורידן בידים לכן אם משלה בהן האור שרי יעו"ש היטיב. הר המוריה שם

²¹ ועיין חידושי הריטב"א ביומא דף מו' כי חילוק יש בין שפקעו מאליהן דכי פקעו מאליהן פקעה קדושתן שהמזבח דחאם, והיינו דקאמרינן הכא בכולה שמעתין שהורידו בידים מעל המזבח. עיין מנחת חינוך מצוה קלג אות ב

²² דעת רש"י כנזכר אך רבינו ז"ל לא כתב כאן דין דמשלה בהם האור דמחזירין. ועל כרחך צ"ל דס"ל להלכה כדעת רב מרי התם דהא דעולא התם קאי ארישא אבל לא אסיפא. וי"ל דס"ל דמה דאיתא וכולן שפקעו מע"ג המזבח לא יחזיר קאי אגידין ועצמות והא דמשלה בהן האור יעלו קאי אאיברים פסולין שעלו ע"ג המזבח. ועיין בתוס' הנ"ל שכתב וז"ל ואם היינו מפרשין דכולן לא קאי אפסולין לא היינו מתרצים בזה כלום דמ"מ הוה קשה למאן דמתני לה אסיפא עכ"ל מבואר מזה דלמאן דמתני לה ארישא לק"מ. וכן נוכל לפרש לדעת רבינו בפשיטות. הר המוריה שם

²³ נמצא לפ"ז ג' חלוקות יש באיברים הפסולים, דאם עלו לא ירדו, כשירדו דאם עדיין לא שלט בהן האור כלל לא יעלו למזבח ואסור להעלותם כיון שהם פסולים [תוי"ט שם], ואם משלה בהן האור קצת חייב להעלותם, ואם שלט בהן האש הרבה עד שנתקשו ופקעו מעל המזבח א"צ להחזיר למזבח ואם ירצה יכול להעלותן [שם], וכן מבואר מרש"י והרע"ב שכתבו א"צ להחזיר. ערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן עד סעיף ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כשמנתח²⁴ איברי העולה ומוליכין את כל הנתחים לכבש ומולחין אותם שם, ואחר כך מעלין כל האיברים לראש המזבח, מסיר גיד הנשה בראש המזבח ומשליכו על גבי הדשן שבאמצע המזבח.

ד. גיד הנשה של שלמים מכבדו לאמה

חטאת ואשם²⁵ שהבשר נאכל לכהנים גיד הנשה שלו נחליץ לאמה שבעזרה²⁶, וכן שלמים אף על פי שנאכלין בכל העיר הואיל והוא בחלק הכהנים שדרכן לאכל בעזרה חולצו לאמה.

ה. תפוח היה באמצע המזבח פעמים היה עליו כשלש מאות בור

כבר התבאר במסכת זבחים דף סד. ויומא דף כ. שהרמת הדשן²⁷ מעל המזבח בכל יום מצות עשה שנאמר (ויקרא ו פסוק ג) וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן, והיא עבודה מעבודות כהונה ובכל יום²⁸ מי שזכה בפis בתרומת הדשן במחתה חותה במחתה של כסף נוטל את המחתה ועולה לראש המזבח ומפנה את הגחלים אילך ואילך וחותרה מן הגחלים של אברי העולה שנתאכלו בלב האש וקרובים להיות אפר, ולא מאברים שלא נשרפו לגמרי ולא מגחלי העצים²⁹, ויורד למטה לארץ.

²⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ד

²⁵ מאירי כאן

²⁶ ואינו מצוה לשורפו משום נותר דכי כתיב שרפה בנותר בדבר הראויה לאכילה כתיב. רש"י כאן

²⁷ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה יא

²⁸ רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פרק ב הלכה

²⁹ כתב הריטב"א פ"ק דיומא שלא היה חותרה מהגחלים שנעשו מהעצים שבמערכה אלא דוקא מהגחלים של איברים שנשרפו כמ"ש אשר תאכל האש את העולה אלמא שמהגחלים שנעשו מאיברי העולה היה חותרה ויש לזה ראייה גדולה בגמרא, ולא ידעתי למה לא הוזכר בשום מקום תרומת גחלים אלא תרומת הדשן וכתב על זה הר"י בנבנשת ז"ל גלע"ד כי בעת תרומת הדשן היו שם קצת איברי עולה שנתאכלו וקצת שלא נתאכלו לגמרי והם גחלים בוערות קרוב להיות דשן לזה לא היה חותרה מאיברי העולה הנשרפין קצת אשר למעלה במערכה אבל מפנה את הגחלים אילך וחותרה מאברי העולה אשר הם למטה שנשרפו לגמרי עכ"ל. כס"מ שם וכבר ישב זה רש"י בפ"ק דתמיד שכתב גחלים שנאכלו ונעשו גחלים דקים דהוי דשן וכו'. ועוד כתב והא דבעינן הכא מאוכלות משום דנעשה דשן בעינן כו' ואם כן להכי קאמר דשן דהינו גחלים דקות קרובות לדשן. לח"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אחר שירד זה³⁰ שתרם רצים אחיו הכהנים ומקדשין ידיהם ורגליהם במהרה, ונוטלין את המגרפות ואת הצנורות ועוליין לראש המזבח, וכל איברי העולות ואימורי הקרבנות שלא נתאכלו כל הלילה מחזירין אותם לצדדי המזבח, אם אין הצדדין מחזיקין סודרים אותם בכבש כנגד הסובב, ואחר כך גורפין את הדשן במגרפות מכל צדדי המזבח, ומעלין אותו ערימה על גבי התפוח, וגורפין אותה הערימה בפסכת, והוא כלי גדול שמחזיק לתך, ומורידין אותו למטה.

ברגלים לא היו מורידין אותו אלא מניחין הערימה גבוהה באמצע המזבח מפני שהוא נוי למזבח.

ו. פרוכת עוביה טפח ועל שבעים ושנים נירים נארגת ועל כל נימה ונימה עשרים וארבעה חוטין ארכה ארבעים באמה ורחבה עשרים באמה

שתי³¹ פרוכות היו עושין חדשים בכל שנה³² להבדיל בין הקדש לקדש הקדשים, והיא הפרוכת³³ המבדלת בין ההיכל ובין קדש הקדשים תחת אמה טרקסין שהיה בבית ראשון³⁴ ושתיים היו וביניהן אמה, ובערב יוה"כ היו מוצאין את הישנה ונותנין את החדשה³⁵.

י"א שהיתה תלויה בפתח של אולם שגבהו ארבעים ורחבו עשרים³⁶.

³⁰ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ב הלכה יג

³¹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ז הלכה טז

³² ומשחרין מחמת עשן הקטורת והיו עושין חדשות בכל שנה. פי' הרא"ש תמיד כט:

³³ שם

³⁴ בבית ראשון היתה המחיצה שבין קדש הקדשים להיכל, עשויה מכותל אבנים שרוחבו אמה. ובבית שני לא היו יכולים לעשות כן, לפי שגובה היכלו היה ארבעים אמה ואין כותל בגובה כזה יכול לעמוד ברוחב אמה בלבד. ולהרחיבו אי אפשר, משום ד"הכל בכתב", ואסור לשנות משיעור הכתוב בו. לכן עשו שתי פרוכות, במקום אותו כותל. וריוח הניחו ביניהם. והפרוכת עם הריוח תפסו רוחב אמה.

³⁵ דרך חכמה שם צא

³⁶ וראשון נחא מפי דלפי' שני למה שנים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וחוטי הפרוכת כפולין ששה ששה, וארבעה מינין היו בה שש ותכלת וארגמן ותולעת שני, וכל אחד מהן כפול ששה הרי כ"ד חומין.

וטפה היה עביה ועל שנים ושבעים נירין שהם כלי האריגה היתה נארגת ארכה ארבעים אמה לגובה ההכיל³⁷ ורחבה עשרים אמה לרוח ההיכל³⁸.

י"א³⁹ ששמונים ושתיים נערות שלא באו עדיין לכלל נדות⁴⁰ ארגו את הפרוכת, וי"א שעלותה היה שמונה מאות עשרים אלף דינרי זהב.

ז. העצמות והגידים והנותר ישרפו לששה עשר ... גידי בשר ליכלינהו ואי דאיתור היינו נותר ... גידי צואר ... לישדינהו

כבר התבאר במסכת פסחים דף פג. קדשים המעונים שריפה על אף שהוא מצות עשה אין שריפתן דוחה יו"ט שהוא עשה ולא תעשה, לפיכך⁴¹ טמא, ונותר, ופגול בכל הקרבנות, ושריפת עצמות הפסח ושמונו של הגיד שצריך לשורפן, אין שריפתן דוחה את יום טוב ואין צריך לומר את השבת. אלא שורפן בששה עשר בניסן, וכשמקדשים את החודש על פי הראיה⁴² אם חל ששה עשר להיות בשבת ישרפו בשבעה עשר.

גידי בשר הרכים דינם כבשר ממש ואוכלם יחד עם קרבן הפסח ואם פשע והותר שורפם כדין נותר.

³⁷ כך היה גובה ההיכל עד התקרה. פי' הרא"ש שם

³⁸ כנגד רוחב ההיכל. שם

³⁹ ברא"ש שם הביא שני הפי' וז"ל משמונים ושתיים ריבות נעשית. שהיו עושים, ואית דגרסי ושמונים ושתיים ריבוא כלומר פ"ב ריבוא דגרי זהב היו מוציאים עליה. והרמב"ם לא הזכיר זה כלל ס"ל לפי שלשון גזומא היא וכדאיתא בחולין ותמיד שם ובירושלמי שם ה"ב ורבינו דעתו שגם השמונים ושתיים ריבוא הוא גזומא כשם ששלוש מאותה כנחיים מטבילין היתה גזומא, כמו שמבואר בלשונו בפי' המשניות בשקלים שם. הר המוריה שם וכ"כ בבאר שבע מדות שם

⁴⁰ המפרש שם

⁴¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה ה

⁴² הון עשיר פסחים פ"ז מ"י, וכשמקדשים על פי חשבון לא שייך שהרי לא בד"ו פסח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וגידים שסופם להתקשות והם כעץ בעלמא אין נמנים עליהם ואין חייבים לשרפם.

ובכלל זה גיד הנשה הפנימי שאינו בכלל אכילת הפסח שאסור הוא באכילה מן התורה ואין צריך שריפה אלא משליכו לחוץ⁴³.

אך גיד הנשה החיצון שיבואר להלן שאיסור מדרבנן אינו נאכל משום איסורו אך חייב בשריפה מכיון שמן התורה הרי הוא בכלל בשר ודינו כדין התורה.

שמנו של הגיד שיבואר להלן שישראל קדושים ונהגו בו איסור י"א שבקרבת פסח מצוה לאכלו ואין לנהוג בו איסור. וי"א שגם בפסח יש לנהוג בו איסור ודינו כגיד החיצון הנ"ל⁴⁴.

כשאדם אוכל את הפסח⁴⁵ חותך הבשר ואוכל וחותר העצמות מן הפרק כדי שלא לשוברם ומפרקן אם רצה, וכשיגיע לגיד הנשה⁴⁶ מוציאו ומניחו עם שאר הגידים והעצמות והקרומות שיוצאין בשעת אכילה שאין מנקין אותן כשאר הבשר ואין מחתכין אותו ואין מוציאין אפילו שמנו של הגיד⁴⁷ אלא צולין אותו שלם, אבל חלב האסור מנקרים אותו ואפילו החומטים והקרומות האסורים משום חלב מסירים אותם אף על פי שאין אסורים אלא מדרבנן⁴⁸, ואם חתכו חתיכות חתכות כשר והוא שלא יחסר אבר.

⁴³ לקוטי הלכות שם ז

⁴⁴ שם ואפשר דתליא במח' המבואר בב"י שמובא להלן האם מנהג קדושים דינו כדרבנן או שקליש מאיסור דרבנן וכיון דפסקי דקליש איסורי מדרבנן לפיכך נראה שלהלכה יאכל שומן הגיד של קרבן פסח.

⁴⁵ רמב"ם שם הלכה יא

⁴⁶ ואין מעמו של הגיד אוסר את הפסח שאין בגידין בנותן טעם. כס"מ והר המוריה שם

⁴⁷ שכיון שמצוה לצלות הפסח שלם אין מוציאין אותו.

⁴⁸ כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

י"א⁴⁹ שהגידים אינם בכלל בשר ומותר להותירם. וי"א⁵⁰ שרק גידים שסופם להתקשות אינם בכלל לאו זה אבל גידים הרכים הרי הם בכלל לאו זה וחייב המותירם.

⁴⁹ במנ"ח שם ביאר שהסוגיא כאן בפסחים פג ע"ב – פד א"ע ס"ל דיש בגידין בנותן טעם ולהכי יש חילוק בין גידים הרכים וקשים, אבל לדידן דפסקינן אין בגידין בנותן טעם א"כ אינם בכלל בשר כלל ואין בהם משום לא תותירו ועיי"ש שהקשה לפי"ז על הרמב"ם שהוא סובר בכמה מקומות (עיי"ן פט"ו ממאכלות אסורות הי"ז ועוד) דאין בגידין בנותן טעם, א"כ איך פסק בפ"י מקרבן פסח ה"י דגידין שסופן להקשות אין נמנין עליהם, מבואר דגידין הרכין נמנין עליהם, ואמאי הא אין בגידין בנותן טעם ולא בכלל בשר הם הן לענין טומאה והן לענין איסורי אכילה, א"כ איך יוצא ידי חובת פסח. ולומר דיש חילוק, דלענין לא תעשה לא הוי אכילה, ולענין עשה הוי אכילה, כמו שנסתפק במשנה למלך פ"ה מיסודי התורה ה"ח זה אין סברא כלל, חדא, דגם שם הסכימו האחרונים דאין חילוק, וגם אם נאמר דיש חילוק, ימנו גם כן בפסח על עצמות וקרנים, וזה ודאי אינו, ומאי שנא גידין, והיא תמיהה גדולה לענ"ד וצ"ע שלא הרגיש שום אחד ממפרשי הרמב"ם ז"ל כאן בקרבן פסח. ועיי"ן בכסף משנה פ"ח משחיטה הי"ב על הא דכתב הרמב"ם דגידין הרכים אינם חשובין בשר, והקשה הא מבואר דדוקא שסופן להקשות, ותירץ דמילתא דפשימא דרכים שאין סופן להקשות נידונים כבשר, או דכל הגידין סופן להקשות. והנה תירוץ השני תמוה, דכאן בפסחים מבואר בסוגיא דגידין הרכים נידונים כבשר ובגידין שסופן להקשות פליגי, וגם למה כתב הרמב"ם כאן פ"י ה"י שסופן להקשות, ועיי"ן בצל"ח (כאן פד ע"א ד"ה בגמ') מפלפל בדברי הכסף משנה, וגם בנוגע ביהודה תנינא יו"ד סי' כ"ז, ורמ"א יו"ד סימן נ"ה ס"ט הביא דברי בית יוסף, דכל הגידין סופן להקשות כתירוץ השני.

⁵⁰ עיי"ן שושנת העמקים לבעל הפמ"ג בפתיחה ד"ה שאלה ושם כתב שיש שיטות דבשאר גידין יש בהם נותן טעם ורק גיד הנשה נאמר בו אין בגידין בנותן טעם וא"כ שייך בהם לאו דלא תותירו רק בסופן להתקשות ודאי שלא שייך בו דכן מפורש להדיא בגמ' וכ"פ הרמב"ם לענין להימנות עליהם (ועיי"ן בספרו גינת וורדים כלל מ"ה ד"ה עוד אחת עמ' 72 בדפ"י) ועיי"ן רש"י פסחים כב א' דמשמע דטעם בשר אין בו הא טעם גיד יש בו וכך הכריע שם בשושנת העמקים ולפ"ז אפשר שאין בהם לא תותירו דקאי על הבשר וכן מדויק לשון הרמב"ם שלא ישאיר כלום מבשר הפסח עד בקר אמנם אפשר שכתב לשון זה לאפוקי גיד הצואר הקשים כעין דבלשון בני אדם אף גידין הרכין סתם נקראים בשר וכמ"ש"כ שם בשושנת העמקים וצ"ע ועיי"ן רש"י זבחים פו ע"א ד"ה ומה אשם דבשריפה לא שייך נותר אלא במידי דבר אכילה כדכתיב והנותר מבשר הזבח משמע דאי הווה בר אכילה חשיב כבשר אפילו אם אין בו טעם בשר ועיי"ן לב אריה חולין קיז ע"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

